
Účetnictví nevýdělečných organizací

AR 2021/2022

Michaela Strzelecká

Účetnictví nevýdělečných organizací

- Právní úprava nevýdělečných organizací
 - Charakteristika jednotlivých typů nevýdělečných organizací
-

Vymezení terminologie

- Výklad pojmu nevýdělečná x nezisková organizace (není definováno právním předpisem v ČR)
 - Zákonné předpoklady nevýdělečných (neziskových) organizací
 - Různorodost jednotlivých typů organizací
 - Velký rozsah zákonných norem,
 - Legislativní kolize – problematika návaznosti jednotlivých předpisů,
 - Snaha o sjednocení.
-

Zákonné předpoklady existence nevýdělečných subjektů

- Základní rozdělení osob (fyzická X právnická) je uvedeno v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (§18)
 - Účelová sdružení majetku – např. nadace,
 - Sdružení fyzických nebo právnických osob – např. spolky,
 - Jednotky územní samosprávy – obce, kraje, stát,
 - Jiné, o nichž tak určí zvláštní zákon – ČT, ČRo, Akademie věd ČR, profesní komory..

Zákonné předpoklady existence nevýdělečných subjektů

- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, hovoří v § 18 o poplatnících, kteří nejsou založeni nebo zřízeni za účelem podnikání
 - Zájmová sdružení právnických osob,
 - **Spolky**, odborové organizace,
 - Politické strany a politická hnutí,
 - Registrované církve a náboženské společnosti,
 - **Nadace a nadační fondy**,

Zákonné předpoklady existence nevýdělečných subjektů

- ❑ **Obecně prospěšné společnosti,**
 - ❑ Veřejné vysoké školy,
 - ❑ Veřejné výzkumné instituce,
 - ❑ Školské právnické osoby dle zvláštního předpisu,
 - ❑ **Obce, kraje,**
 - ❑ Organizační složky státu,
 - ❑ **Příspěvkové organizace,**
 - ❑ Státní fondy, atd.
-

Charakteristika nevýdělečných (neziskových) subjektů

- Nebyly založeny či zřízeny za účelem podnikání,
 - Cílem jejich činnosti je naplňování hlavního poslání
 - Hlavní činnost je uvedena v zakládajícím dokumentu (zřizovací listina, zakladatelská smlouva, stanovy, statut..)
 - Generování zisku je druhořadé
-

Zdroje příjmů NO

- Dotace a příspěvky ze státního rozpočtu a z územních rozpočtů (dle zřizovatele),
 - Příjmy z hlavní činnosti,
 - Příjmy z doplňkových (hospodářských) činností,
 - Dary,
 - Členské příspěvky,
 - Příjmy z veřejných a kostelních sbírek, atd.
-

Základní členění nevýdělečných (neziskových) organizací

- Neziskové organizace je možno rozdělit do dvou hlavních skupin – dle způsobu jejich financování
 - **státní, veřejné** (vládní) neziskové organizace zahrnují především příspěvkové organizace, obce a kraje,
 - **nestátní** neziskové organizace (často uváděné jako „NNO“) zahrnují zejména občanská sdružení, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti a další subjekty, které nejsou závislé na státních dotacích.

Státní NO (také NVÚJ)

- Organizační složky státu – ministerstva, ústavní soud, ČOI, atd.
 - Územně samosprávné celky (ÚSC) – obce, kraje, hlavní město Praha,
 - Organizace zřizované ÚSC – příspěvkové organizace (nemocnice, školy, muzea, knihovny, kulturní a sportovní zařízení atd.).
-

Nestátní NO - NNO

- Jejich zřizovatelem není stát ani ÚSC, např.
 - Spolky,
 - Nadace a nadační fondy,
 - Politické strany a politická hnutí,
 - Obecně prospěšná společnost,
 - Profesní komory,
 - Církev a náboženské společnosti a další.
-

Charakteristika jednotlivých typů NNO

- Společné znaky všech typů NO
 - Hlavním a společným rysem všech typů neziskových organizací je, že nebyly zřízeny či založeny za účelem podnikání,
 - Jedná se o instituce, které jsou založeny či zřízeny za účelem provozování činností ve prospěch státu, společnosti, či jiných zájmových společenství,
 - V případě neziskových organizací je kladen hlavní důraz na plnění hlavního poslání, otázka ziskovosti je druhořadá.
-

SPOLEK

- Upraveno zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, tzv. NOZ
- Dle zákona mají občané právo svobodně se sdružovat bez povolení státního orgánu,
- Tato úprava se nevztahuje na sdružování
 - V politických stranách a politických hnutích,
 - K výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
 - V církvích a náboženských společnostech.

SPOLEK

- Spolek je samostatnou právníckou osobou,
 - Členy mohou být fyzické i právnícké osoby,
 - Vznik – registrace na Ministerstvu vnitra se současnou evidencí na Českém statistickém úřadě (Evidence spolků, IČO),
 - Stanovy spolku upravují:
 - Činnost, sídlo, název, orgány,
 - Hospodaření spolku – dle obecných předpisů.
-

SPOLEK

■ Financování

- Členské příspěvky,
- Dotace a příspěvky ze SR, rozpočtů ÚSC,
- Dary, granty,
- Výnosy z vlastního majetku a vlastních činností.

■ Spolky – oblasti působení

- Odborové organizace, zahrádkáři, tělovýchovné jednoty a kluby, rybářské spolky, chovatelé, včelaři, Český svaz žen atd.
-

SPOLEK

■ Zánik spolku

- Rozhodnutím členů
 - Rozhodnutím Ministerstva vnitra

 - Při likvidaci se postupuje dle Občanského zákoníku a Obchodního zákoníku, nutnost zveřejnění v Obchodním věstníku
 - Postup likvidace je nutno upravit i ve Stanovách
-

FUNDACE

NADACE a NADAČNÍ FONDY

- Účelové sdružení majetku za účelem dosahování obecně prospěšných cílů,
 - Vkladem nadačního jmění 500 000 Kč, zdroji majetku je pořádání akcí, výnosy z hospodaření s majetkem, majetek nabytý darem,
 - Je vydán status nadace obsahující podmínky poskytování příspěvků,
 - Od roku 2014 – legislativní úprava dle NOZ.
-

Obecně prospěšná společnost - OPS

- Dle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, (*registrace u soudu v rejstříku obecně prospěšných společností*)
- Založení za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, za předem stanovených pro všechny stejných podmínek (sociální služby, vzdělávací akce, apod.),
- O.p.s. mohou zakládat FO, PO nebo stát,
- Zdroji financování jsou dotace, prostředky ze státních fondů, dary, výnosy z hospodaření s majetkem.

Politické strany a politická hnutí

- Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů,
 - Právo občanům sdružovat se v politických stranách a hnutích,
 - Registrace na Ministerstvu vnitra, dohled zajišťují krajské soudy,
 - Zrušení
 - Vlastním rozhodnutím (dobrovolným rozpuštěním),
 - Rozhodnutím soudu o rozpuštění,
 - Pokud nepředloží Poslanecké sněmovně výroční finanční zprávu (k 1. dubnu).
-

Registrované církve a náboženské společnosti

- Dle zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společnostech,
- Zákon upravuje postavení církví, vedení veřejně přístupných seznamů registrovaných církví a působnost Ministerstva kultury ČR ve věcech církví,
- Registrace na Ministerstvu kultury ČR,
- Hospodaření – dle zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů,
 - Patří mezi subjekty, jimž je uloženo sestavovat a zveřejňovat výroční zprávu.

Registrované církve a náboženské společnosti

■ Zdroje financování

- Výnosy z vlastního majetku,
 - Církevní sbírky,
 - Státní dotace
 - Ministerstvo kultury – mzdy a platy duchovních,
 - MŠMT – financování vzdělávacích zařízení,
 - MPSV – v oblasti sociální,
 - Ministerstvo zdravotnictví – charitativní péče.
 - Dary PO, FO, zahraničí.
-

Závěr

- Cílem přednášky je
 - Uvedení základních principů existence nevýdělečných (neziskových) subjektů a jejich legislativní vymezení,
 - Vyjmenování několika typů nevýdělečných organizací a jejich základní charakteristiky
-